

PRUSKO PLAVETNILO

Tokom jednog lekarskog pregleda, nekoliko meseci pre Nirnberškog procesa, lekari su uočili da su nokti na rukama i nogama Hermana Geringa obojeni u jarko crveno. Pogrešno su zaključili da je uzrok te obojenosti njegova zavisnost od dihidrokodeina, analgetika koji je uzimao u tabletama, više od sto na dan. Kako svedoči Vilijam Barouz, efekat tog leka sličan je dejstvu heroina, u najmanju ruku duplo je jači od kodeina, s tim što izaziva oštar strujni nadražaj poput kokaina, zbog čega su američki lekari bili primorani da leče Geringa od zavisnosti pre nego što se pojavi na suđenju. Nije bilo lako. U trenutku kada su ga savezničke snage uhapsile, nacistički lider vukao je za sobom prtljag koji ne samo da je sadržao lak kojim je mazao nokte prerađujući se u Nerona, nego i dvadeset hiljada doza njegovog omiljenog narkotika, zbir gotovo svega što je preostalo od nemačke proizvodnje tog leka na koncu Drugog svetskog rata. Njegova zavisnost, međutim, nije predstavljala ništa neobično: bezmalo su sve trupe Vermahta dobijale tablete metamfetamin u vidu porcija. Dostupne pod nazivom Pervitin, vojnici su ih, sasvim rastrojeni, oscilirajući između manijakalnog gneva i letargičnog bunila, koristili kako bi nedeljama ostajali budni, usled čega

su mnogi među njima patili od nastupa nezadržive euforije: „Vlada mrtva tišina. Sve postaje nestvarno i beznačajno. U jednom sasvim bestežinskom stanju, osećam se kao da lebdim iznad sopstvenog aviona“, zapisaće jedan od pilota Luftvafe-a mnogo godina do-
cnije, kao da se, umesto pasjih dana ratovanja, priseća kakvog nečujnog ushićenja usled blaženog privida. Nemački pisac Hajnrih Bel uputio je sa borbene linije svojoj porodici niz pisama zahtevajući da mu pošalju nove količine leka: „Surovo je ovde“, pisao je roditelji-
ma 9. novembra 1939, „i nadam se da razumete da ću vam pisati svaki drugi ili treći dan ako budem u prili-
ci. Danas to činim kako bih vam, pre svega, tražio još Pervitina... Volim vas, Hajn.“ Dvadesetog maja 1940. uputio je još jedno pismo, dugačko i prepuno ushiće-
nja, koje se završava istom molbom: „Da li biste mogli da mi pribavite još malo Pervitina da imam u zaliha-
ma?“ Dva meseca potom, roditelji su primili samo jedan lelujavi redak: „Ako ste u mogućnosti, molim vas, pošaljite mi još Pervitina.“ Danas je poznato da su metamfetamini bili neka vrsta goriva zahvaljujući kojem je Nemačka uspevala da izdrži nezaustavljivi juriš Blickriga, te da su mnogi vojnici doživeli psiho-
tične napade okusivši gorčinu tableta koje su im se to-
pile u ustima. Visoki činovnici Rajha su, za promenu, isprobali nešto sasvim drugačije kada je njihov mu-
njeviti rat utrnuo pod vatrenim olujama savezničkog bombardovanja, kada je ruska zima zaledila gusenice njihovih tenkova, a Firer naredio da se zбриše sve što na otadžbinskom tlu ima ma kakvu vrednost, kako trupama koje nadiru ne bi ostalo ništa osim zgarišta;

suočeni sa apsolutnim porazom, savladani prizorima užasa koji su sami prizvali, opredelili su se za ubrzano rešenje. Zagrizli su kapsule cijanida i skončali ugušeni sladunjavim ukusom badema koji emituje taj otrov.

Talas samoubistava preplavio je Nemačku u poslednjim godinama rata. Samo u aprilu 1945. u Berlinu se ubilo tri hiljade osamsto lica. Žitelje seoceta Demin, smeštenog na tri sata udaljenosti severno od prestonice, obuzela je opšta panika kada su nemačke trupe, prilikom povlačenja, dinamitom raznele mostove koji su povezivali seoce sa ostatkom zemlje, ostavši tako zaglavljani između tri reke koje su okruživale otok, nemoćni pred svirepošću Crvene Armije. Za samo tri dana, na stotine muškaraca, žena i dece oduzelo je sebi život. Čitave porodice, koračajući sa kanapima vezanim oko pojasa, ulazile su u vode reke Tolenze, naizmenično povlačeći i popuštajući uže kao u kakvoj sablasnoj igri, sve to sa sitnom nejači koja je u svojim školskim rančevima teglila kamenje. Vladao je toliki metež da su ruske trupe – koje su do tog časa bile okupirane pljačkanjem seoskih kuća, spaljivanjem objekata i silovanjem žena – dobile naređenje da obuzdaju epidemiju samoubistava; tri puta su morali da spasavaju ženu koja je pokušavala da se obesi o granu divovskog hrasta u svome vrtu, među čijim je korenjem prethodno sahranila svoje troje dece, nakon što je njihove keksiće – poslednji zalogaj zadovoljstva – posula prahom otrova za pacove; žena je preživela, ali vojnici nisu bili u stanju da spreče da jedna devojčica iskrvari, presekaвши žile istim sečivom

kojim je prethodno prerezala vene svojim roditeljima. Ista želja za smrću zagospodarila je nacističkim štabom: pedeset i tri generala pešadije, četrnaest generala vazduhoplovstva i jedanaestorica iz mornarice izvršili su samoubistvo, svi – izuzev ministra obrazovanja Berharda Rusta, ministra pravde Ota Tiraka, feldmaršala Valtera Modela, Pustinjske lisice – Ervina Romela i, svakako, samog Firera. Ostali su, poput Hermana Geringa, oklevali, te su uhvaćeni živi, iako su tako samo odložili ono što je bilo neizbežno. Pošto su lekari proglasili Geringa sposobnim za suđenje, tribunal ga je osudio na smrt vešanjem. Zahtevao je da ga upucaju, jer nije želeo da skonča kao sasvim običan kriminalac. Saznavši da mu neće uslišiti poslednju želju, ubio se zagrizavši ampulu cijanida koju je prethodno sakrio u teglici od pomade za kosu, a pored koje je ostavio poruku sa objašnjenjem da je izabrao da prekрати život vlastitom rukom „poput velikog Hanibala“. Saveznici su pokušali da zbrišu svaki trag njegovog postojanja. Uklonili su ostatke stakla sa njegovih usana, dok su odeću, lične stvari i obnažen leš poslali u opštinski krematorijum groblja Ostfridhof u Minhenu, gde je jedna peć gorela samo da bi u njoj bilo spaljeno Geringovo telo, mešajući se sa pepelom hiljada političkih hapšenika i protivnika nacističkog režima kojima je u zatvoru Štadelhajn odrubljena glava, sa prahom dece sa posebnim potrebama i pepelom psihijatrijskih bolesnika ubijenih u programu eutanazije Akcion T4, kao i sa pepelom nebrojenih žrtava logora smrti. Ono malo što je ostalo od njegovog tela prosuto je u ponoć u vode Vencbaha, rečice koja

je na mapi nasumice odabrana kako bi bilo sprečeno da mu se grob pretvori u mesto hodočašća budućih pokolenja. Svi ti pokušaji, međutim, bili su uzaludni: do današnjeg dana kolekcionari iz celoga sveta i dalje razmenjuju predmete i lične stvari poslednjeg velikog nacističkog lidera, vrhovnog komandanta Luftvafe-a i Hitlerovog odanog sledbenika. U junu 2016. jedan Argentinac potrošio je više od tri hiljade evra na komad Rajhsmaršalovog svilenog donjeg veša. Posle nekoliko meseci, isti čovek platio je dvadeset i šest hiljada evra za mesingani cilindar, nekadašnji omotač staklene ampule koju je Gering smrvio među zubima 15. oktobra 1946. godine.

Najuglednijim članovima Nacionalsocijalističke partije uručene su slične kapsule pred kraj poslednjeg koncerta koji je Berlinska filharmonija održala 12. aprila 1945, uoči pada prestonice. Albert Šper, ministar za naoružanje i ratnu proizvodnju i zvanični arhitekta Trećeg rajha, organizovao je poseban program koji su činili Betovenov *Koncert za violinu u C-duru*, potom Bruknerova *Romantična – Četvrta simfonija*, prikladno okončana Brunhildinom arijom koja zatvara treći čin *Sumraka bogova* Riharda Vagnera tokom kojeg se valkira žrtvuje u jednom golemom pogrebnom piru čiji će plamen najposle progutati svečani salon, pripadnike muškog roda, Valhaline ratnike i celokupan panteon bogova. Kada se publika uputila ka izlazu, dok su im Brunhildini bolni krici još uvek odzvanjali u ušima, članovi Dojčes Jungfolk-a, omladinskog ogranka Hitlerjugenda – dečaci od desetak godina, budući da su mladići ginuli na ratištu – razde-

lili su kapsule cijanida u korpicama od vrbovog pruća, kao da je reč o kakvim žrtvenim darovima. Neke od tih kapsula poslužile su Geringu, Gebelsu, Bormanu i Himleru da izvrše saoubistvo. Mnogi nacistički lideri, međutim, odlučili su da pucaju sebi u glavu istog časa kada bi ih zagrizli, iz straha da otrov ne deluje ili da je namerno krivotvoren, te da im tako neće doneti momentalnu i bezbolnu smrt kakvu su priželjkivali, već dugu agoniju kakvu zaslužuju. Hitler je bio ubeđen da su njihove doze izmenjene te je odlučio da isproba dejstvo dajući jednu kapsulu svojoj voljenoj Blondi, nemačkoj ovčarki koja ga je pratila čak i u Firerbunkeru, gde je spavala u podnožju njegovog kreveta i uživala svakovrsne povlastice. Firer bi radije usmrtio svoju ljubimicu, nego dopustio da dopadne u ruke ruskim trupama koje su već bile opkolile Berlin i svakog su se dana sve više približavale njegovom podzemnom skloništu. Ipak, nije imao smelosti da to učini sâm: zamolio je svog ličnog lekara da polovinu kapsule ubaci u usta životinje. Ženka, koja tek što je bila okotila četiri mladunčeta, uginula je istog časa nakon što je maleni molekul cijanida, sastavljen od po jednog atoma azota, ugljenika i kalijuma, dospao u njen krvotok presekavši joj disanje.

Efekat cijanida toliko je snažan da postoji samo jedno svedočanstvo o njegovom ukusu: početkom XIX veka tridesetdvođišnji indijski zlatar M. P. Prasad, koji je uspeo da zapiše tri reda nakon što ga je progutao: „Lekari, probao sam kalijum cijanid. Prži jezik i gorkog je ukusa“, stajalo je u poruci koju su pronašli pored njegovog leša u hotelskoj sobi koju je